

Plan för småbarnspedagogik i Karleby

Karleby stad

**Tjänster inom småbarnspedagogik
april 2021**

Godkänd i Bildningsnämnden 20.4.2021 § 47

Innehåll

1	Plan för småbarnspedagogik i Karleby.....	3
1.1.	Strukturen i planen för småbarnspedagogik.....	4
1.2.	Barnets plan för småbarnspedagogik.....	4
2	Anordnande av småbarnspedagogik.....	5
2.1	Värdegrunden.....	6
2.2	Synen på lärande.....	7
2.3	Mångsidig kompetens.....	8
2.4	Anordnande av småbarnspedagogik i Karleby.....	11
2.5	Samarbete mellan enheterna för småbarnspedagogik.....	12
2.6	Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård.....	12
3	Målen för att utveckla verksamhetskulturen och metoderna för att utvärdera den.....	13
3.1	Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken och metoder för utvärdering av dem.....	14
3.2	Mål och praxis för samarbete inom småbarnspedagogiken, med vårdnadshavarna och vid övergångarna.....	15
3.3	Målen, strukturen och tillvägagångssätten för mångprofessionellt samarbete.....	16
3.4	Plan för att förebygga och ingripa i mobbning inom småbarnspedagogiken i Karleby.....	16
4	Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken.....	16
4.1	Enhetens verksamhetsplan.....	16
4.2	Teamets verksamhetsplan.....	17
4.3	Pedagogisk dokumentation och delaktighet.....	18
4.4	Mångsidiga arbetssätt.....	18
4.5	Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande.....	19
4.6	Lärområden.....	20
4.7	Preciseringar gällande språk och kultur.....	21
5	Principer för hur stödet för utveckling och lärande ordnas inom småbarnspedagogiken i Karleby.....	22
5.1	Förfarandet vid bedömning av barnets behov av stöd.....	22
5.2	Stödarrangemang på daghemmet och inom familjedagvården: pedagogiska och strukturella arrangemang och andra arrangemang som stödjer välbefinnandet.....	23
5.3	Strukturen i barnets plan för småbarnspedagogik, på vilket sätt planen görs upp och utvärderas i samband med stöd.....	23
5.4	Tillvägagångssätten för samarbetet med barnen och vårdnadshavarna i samband med stöd.....	25
5.5	Det mångprofessionella samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer när stöd ordnas och när effekten av stödet följs upp och utvärderas.....	25
6	Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning.....	29
7	Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken i Karleby.....	29
7.1	Principerna inom utvecklande utvärdering som utgångspunkt för utvärdering.....	29
7.2	Utvärdering på lokal nivå.....	30
7.3	Utvärdering på den pedagogiska verksamhetens nivå.....	30

1 Plan för småbarnspedagogik i Karleby

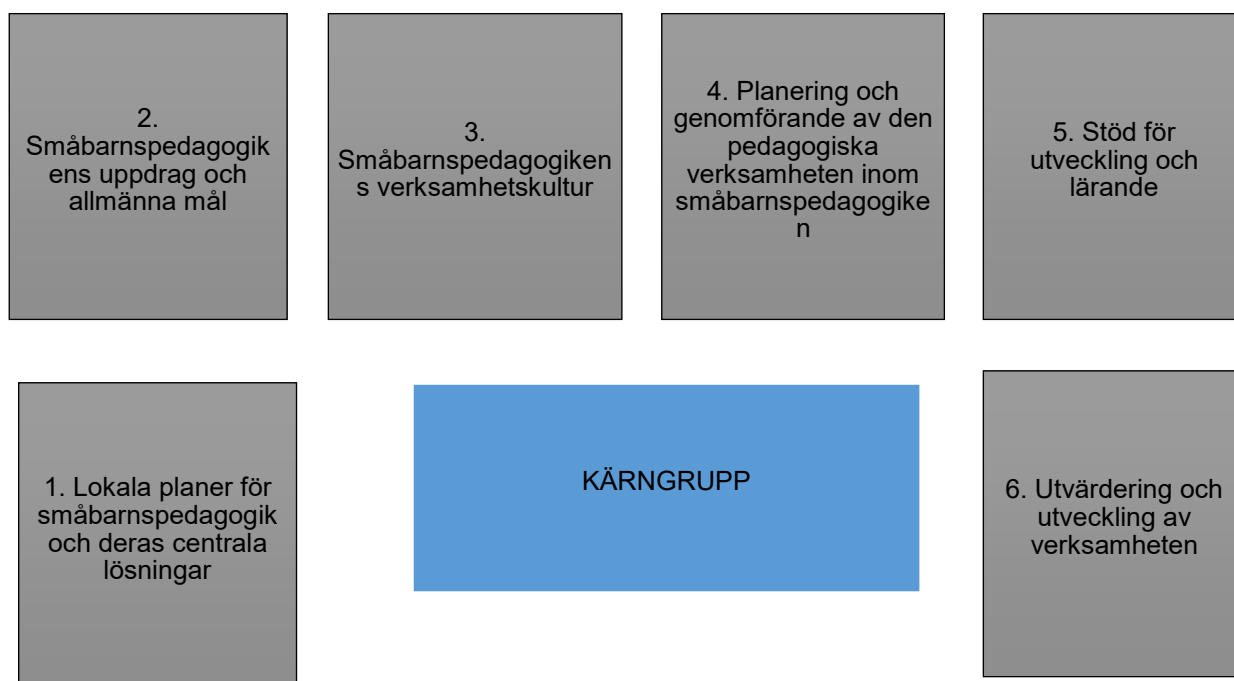
Karleby stads plan för småbarnspedagogik gäller både för den finskspråkiga och svenskspråkiga småbarnspedagogiken. Planen följs i all småbarnspedagogisk verksamhet i staden.

Planen finns i elektronisk form på stadens webbsidor. Familjedagvården och daghemmen upprättar egna enhetsvisa verksamhetsplaner som grundar sig på planen för småbarnspedagogik i Karleby. Upprättandet av en verksamhetsplan gäller också privata aktörer, köpta tjänster och öppen småbarnspedagogik.

Den första versionen av Karlebys kommunvisa plan för småbarnspedagogik utarbetades 2017. Personalen inom småbarnspedagogiken delades in i arbetsgrupper och fick i uppgift att bearbeta separata delar av planen. Hela personalen inom småbarnspedagogiken deltog i processen genom olika metoder, t.ex. genom att delta i diskussionsmöten och utbildningar. Vårdnadshavarna engagerades i processen genom att bl.a. fråga dem om önskemål, tankar och viktiga värden. Planen för småbarnspedagogik uppdaterades i början av 2019 av samma arbetsgrupper.

Planen för småbarnspedagogik uppdaterades på nytt vid ingången av 2021 med anledning av uppdateringen av utvecklingsplanen för tjänster inom småbarnspedagogiken och undervisningstjänster. I uppdateringen iaktogs de ändringar och preciseringar som gjorts i de nationella grunderna.

Nedan finns ett diagram som beskriver de originella småbarnspedagogiska arbetsgrupperna och kärngruppen. Varje grupp har haft 5–8 medlemmar.

Lokala planer och program kompletterar planen för småbarnspedagogik: läroplan för förskoleundervisningen, läroplan för den grundläggande utbildningen, välfärdsplan för barn och unga, plan för hur läkemedelsbehandling genomförs i småbarnspedagogiken, integrationsplan samt material som ingår i undervisning av finska/svenska som andra språk i småbarnspedagogiken. Utvärderingsplanen för småbarnspedagogik styr utvärderingen av verksamheten och utgående från den utvärderas verksamheten regelbundet av barnen, vårdnadshavarna och personalen inom småbarnspedagogiken (kapitel 7).

1.1. Strukturen i planen för småbarnspedagogik

Strukturen i planen för småbarnspedagogik i Karleby följer i stort sett strukturen i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Det som skiljer det lokala dokumentet från strukturen i läroplansdokumentet är att målen för mångsidig kompetens anges i det lokala dokumentet i sidfoten på varje sida med siffror. I den lokala planen för småbarnspedagogik identifieras verksamhetssätt, metoder eller strukturer, d.v.s. sådan pedagogisk verksamhet som stärker barnens mångsidiga kompetens med siffrorna (1–5).

Numrering av mångsidig kompetens:

1. Förmåga att tänka och lära sig
2. Kulturell och kommunikativ kompetens
3. Vardagskompetens
4. Multilitteracitet och digital kompetens
5. Förmåga att delta och påverka

Syftet med att använda en sådan struktur är att ansluta målen för mångsidig kompetens till den pedagogiska verksamheten som beskrivs samt underlätta användningen av planen för småbarnspedagogik i fostran och undervisningen. Innehållet i delområden inom mångsidig kompetens fastställs i kapitel 2.3.

1.2. Barnets plan för småbarnspedagogik

För varje barn på ett kommunalt daghem eller i kommunal familjedagvård ska barnets plan för småbarnspedagogik göras upp.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska följande anges:

- barnets styrkor när det gäller utveckling och lärande samt barnets intressen
- mål som stödjer barnets utveckling, lärande och välbefinnande, de åtgärder som behövs för att uppnå målen och en utvärdering av hur målen uppnåtts
- barnets eventuella behov av stöd
- en eventuell plan för hur läkemedelsbehandlingen genomförs

- barnens, personalens och vårdnadshavarnas gemensamma överenskommelser
- andra eventuella sakkunniga som varit med och utarbetat planen
- när planen har utarbetats och granskats samt när den ska granskas nästa gång.

Därtill:

- Barnets och vårdnadshavarnas synpunkter antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik eller i annat material som kompletterar planen.^{1,5}
- Barnet får med hänsyn till sin utvecklingsnivå delta i utarbetandet av planen för småbarnspedagogik och i alla utvärderingsfaser.^{1,5}
- Personalen inom småbarnspedagogiken ansvarar för att varje barn involveras och att komma på ett sätt att få barnets åsikt.^{1,5}
- Målen för den småbarnspedagogiska verksamheten ställs upp. Målen som beskrivs i barnens planer ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och genomförs samt då lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas.
- Utvärderingen av barnets plan för småbarnspedagogik inriktas på bedömningen av verksamheten, arrangemangen och pedagogiken.

Barnets plan för småbarnspedagogik är sekretessbelagd. Om överföring av information beskrivs närmare i punkt 3.2.

Genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik ska utvärderas och planen ska ses över minst en gång om året. Planen ska dock granskas alltid då barnets behov kräver det. Initiativet till att granska planen kan komma från personalen, någon annan myndighet som man samarbetat med i frågor som gäller barnet eller från barnets vårdnadshavare.

2 Anordnande av småbarnspedagogik

Kapitel 2.1., 2.2. och 2.3. baserar sig på grunderna för planen för småbarnspedagogik från 2018.

Enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018) är syftet med småbarnspedagogiken att:

1. hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling,
2. stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet,
3. ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande,
4. säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg,
5. trygga ett verksamhetssätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken,

6. erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund,
7. identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av mångprofessionellt samarbete,
8. utveckla barnets förmåga till samverkan och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlingsätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap,
9. säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt,
10. i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

2.1 Värdegrunden

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

Barndomens egenvärde

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att skydda och främja barnens rätt till en god och trygg barndom. Småbarnspedagogiken bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.

Att växa som människa

Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets ocränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.

Barnets rättigheter

Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Alla barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntran. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och

bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till socialgemenskap och att vara en del av en grupp. Barnen har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt prova på och lära sig nya saker.

Likabehandling, jämlikhet och mångfald

Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets demokratiska värderingar så som likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande finländskt kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.

Mångfald av familjer

En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åsikter och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett brafostringssamarbete. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.

Hälsosam och hållbar livsstil

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.

2.2 Synen på lärande

Grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en syn på lärande, enligt vilken barnen växer, utvecklas och lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen. Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Lärande är en helhetsbetonad process och sker överallt. Lärande innebär kunskaper, färdigheter, handlingar, känslor, sinnesförmågor, fysiska upplevelser, språk och tankar. Barnen lär sig bland annat genom att iaktta och observera sin omgivning och genom att ta efter andras beteende. Barnen lär sig också genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små uppgifter, uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet.

Utgångspunkten för lärandet i småbarnspedagogiken är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Det är viktigt att det som barnen ska lära sig har anknytning till barnens växande färdigheter, erfarenhetsvärld och kulturella bakgrund. Barn lär sig bäst då de mår bra och känner sig

trygga. Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Barngruppen och känslan av att ingå i en gemenskap är av central betydelse för barnets lärande och delaktighet. Barnen ska få handledning och stöd i sitt lärande. En målinriktad, lagom utmanande verksamhet som intresserar barnen inspirerar dem att lära sig mer. Varje barn ska få uppleva och känna glädje över att lyckas och lära sig och över sig själv som en lärande individ.

Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. I småbarnspedagogiken ska lekens egenvärde för barnet och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga utveckling och välbefinnande uppmärksammas.

2.3 Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Barnens värderingar, attityder och vilja att agera påverkar barnens sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden kompetenser som överskrider och förenar olika kunskaps- och färdighetsområden. Utvecklingen av mångsidig kompetens bidrar till att barnen växer som individer och som medlemmar i sin grupp. Utvecklingen av mångsidig kompetens börjar i den tidiga barndomen och fortgår hela livet. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Målen för mångsidig kompetens har varit en utgångspunkt för beredningen av detta styrdokument och de ska beaktas i de lokala planerna för småbarnspedagogik.

En kvalitativ pedagogisk verksamhet stärker barnens mångsidiga kompetens. Utvecklingen av mångsidig kompetens påverkas av verksamhetskulturen, hur lärmiljöerna används och hur barnens välbefinnande och lärande stöds. Målen för mångsidig kompetens ska beaktas vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt inom fostran, undervisning och vård. Lärområdena som beskrivs i kapitel 4.5 ska främja barnens mångsidiga kompetens. *(Kapitel 4.6. i den här planen.)*

I grunderna för planen för småbarnspedagogik beskrivs fem delområden inom mångsidig kompetens som överlappar varandra:

- förmåga att tänka och lära sig
- kulturell och kommunikativ kompetens
- vardagskompetens

- multilitteracitet och digital kompetens
- förmåga att delta och påverka

Nedan ges en beskrivning av vad de olika delområdena inom mångsidig kompetens innebär. Därutöver definieras småbarnspedagogikens uppdrag för varje enskilt delområde.

Förmåga att tänka och lära sig

Förmågan att tänka och lära sig utvecklas i kommunikation med andra människor och omgivningen och skapar förutsättningar för utvecklingen av andra kompetenser och livslångt lärande. Den småbarnspedagogiska verksamheten ska lägga grunden för ett kreativt och kritiskt tänkande som är en förutsättning för att söka och strukturera information och skapa ny kunskap. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens förmåga att tänka och lära sig.

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Det ska finnas utrymme för att förundras och göra upptäckter samt känna glädje i lärandet. I leken har barnen möjlighet att använda sin fantasi och sin kreativitet, tillsammans pröva sina idéer och utforska världen. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnen och de vuxna glädjer sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnen uppmuntras att vara ihärdiga och att inte låta sig nedså av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. Barnen ska handledas att vara uppmärksamma också under längre tider. En tillräcklig fysisk aktivitet dagligen stödjer barnens förmåga att tänka och lära sig. Den pedagogiska dokumentationen av verksamheten (kapitel 4.2, *kapitel 4.3. i den här planen*) och gemensamma reflektioner hjälper barnen att iakttä sitt lärande och känna igen sina styrkor. På så sätt stärks barnens tilltro till sina egna förmågor.

Kulturell och kommunikativ kompetens

Barnen växer i en värld som kännetecknas av kulturell, språklig och åskådningsmässig mångfald, vilket ger de sociala färdigheterna, kommunikationsfärdigheterna och den kulturella kompetensen ökad betydelse. Kulturell och kommunikativ kompetens kännetecknas av förmåga att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt samt förmåga att reflektera över sina egna värderingar och attityder. Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande. En fungerande kommunikation med människor som har en annan kulturell och åskådningsmässig bakgrund förutsätter att man förstår och uppskattar sin egen och andras kulturella och åskådningsmässiga bakgrund. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att främja barnens kulturella och kommunikativa kompetens.

Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med andra människor, språk och kulturer. Personalens sätt att bemöta andra människor på ett positivt sätt och deras positiva inställning till en mångfald av språk, kulturer och åskådningar fungerar som modell för barnen. Personalen ska handleda barnen

att vara vänliga och att uppföra sig väl mot andra. En verksamhet som baserar sig på samarbete skapar möjligheter att öva sig i att kommunicera och uttrycka sig i olika situationer och med olika människor. Personalen ska tillsammans med barnen öva att sätta sig in i andras situationer, lära sig att granska företeelser ur olika perspektiv samt att lösa konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. På så sätt stärks barnens sociala färdigheter. Barnen ska få stöd i att forma sina kulturella identiteter. De upplevelser av och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets förmåga att tillägna sig, använda och förändra kulturen. Till exempel lekar, måltider och fester ger goda möjligheter att dela erfarenheter om olika traditioner och vanor. Barnen ska stödjas i att utveckla en positiv inställning till mångfald.

Vardagskompetens

Alla behöver kunna ta hand om sig själva, värna om sin hälsa och trygghet. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stärka färdigheter som hör samman med barnens välbefinnande, säkerhet och trygghet samt att handleda dem att göra val som överensstämmer med en hållbar livsstil. Småbarnspedagogiken ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden.

Barnen ska stödjas att gradvis bli mera självständiga. Barnen ska få hjälp och de ska uppmuntras att be om hjälp vid behov. Barnen ska få träna olika färdigheter, till exempel att klä på sig, äta och sköta sin personliga hygien och ta hand om sina egna saker. Barnen ska vägledas att handla ansvarsfullt och tryggt i lärmiljöerna så som i naturen och i trafiken. Personalen ska tillsammans med barnen diskutera frågor som främjar deras välbefinnande, till exempel betydelsen av vila, kost, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Barnen ska också få handledning i att respektera sin egen och andras kroppsliga integritet.

Multilitteracitet och digital kompetens

Multilitteracitet och digital kompetens behövs i barnens och familjernas vardag, för kommunikation mellan människor och för delaktighet i samhället. Multilitteracitet och digital kompetens främjar en jämlik fostran och utbildning. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja dessa färdigheter.

Multilitteracitet är en central grundläggande färdighet som behövs för att förstå mångfalden av kulturella meddelanden och den omgivande världen samt för kommunikation. Med multilitteracitet avses förmågan att tolka och producera olika slag av meddelanden. Multilitteracitet bygger på det vidgade textbegreppet, enligt vilket texter kan vara bland annat skriftliga, verbala, audiovisuella eller digitala. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet. Multilitteracitet är nära kopplat till förmågan att tänka och lära sig.

Personalen ska tillsammans med barnen namnge olika företeelser och föremål och lära sig olika begrepp. Barnen ska uppmuntras att undersöka, använda och producera meddelanden i olika

miljöer, även digitala. För att utveckla multiliteracitet behöver barnen en vuxen förebild, en rik textmiljö, kultur producerad av barn och kulturella tjänster avsedda för barn.

Personalen ska tillsammans med barnen undersöka och observera informations- och kommunikationsteknikens roll i vardagslivet och stifta bekantskap med olika digitala verktyg, applikationer och spel. Digital dokumentation ska användas i samband med att barnen leker, undersöker, rör på sig samt upplever och producerar konst. Då barnen ges möjligheter att göra olika försök och att producera innehåll, självständigt och tillsammans med andra barn, med hjälp av digitala verktyg främjas deras kreativa tänkande, samarbetsförmåga och läsfärdighet. Personalen ska handleda barnen i att använda digitala verktyg på ett mångsidigt och tryggt sätt.

Förmåga att delta och påverka

Förmåga att delta och påverka på ett aktivt och ansvarsfullt sätt lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid. Det förutsätter att individen har förmåga och vilja att delta i den gemensamma verksamheten och litar på sina möjligheter att påverka. Till barnens rättigheter hör att bli hörda och att vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. Inom småbarnspedagogiken respekterar man dessa centrala demokratiska principer. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens växande förmåga att delta och påverka samt att uppmuntra barnen att ta egna initiativ.

Att bemöta barnen med respekt, ta hänsyn till deras tankar och bemöta deras initiativ stärker barnens förmåga att delta och påverka. Barnen ska planera, genomföra och utvärdera verksamheten tillsammans med personalen. Barnen lär sig då samtidigt att kommunicera och att förstå betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och tillit. Personalen ska se till att varje barn har möjlighet att delta och påverka. Genom att delta och påverka utvecklas barnens uppfattning om sig själva, deras självförtroende ökar och deras sociala färdigheter utvecklas.

2.4 Anordnande av småbarnspedagogik i Karleby

I Karleby är småbarnspedagogiken en del av bildningsväsendet. Bildningsnämnden beslutar om tjänster för småbarnspedagogik och förskoleundervisning. På lokal nivå har man delat in verksamheten i fem verksamhetsområden. Staden producerar majoriteten av den småbarnspedagogiska verksamheten som egen verksamhet på daghem, i familjedagvård som ordnas i hemmet, gruppfamiljedagvård och öppen småbarnspedagogik. Förutom dessa ordnas småbarnspedagogiken i Karleby också med servicesedel och som privat verksamhet. Man anvisar och övervakar service som serviceproducenterna producerar genom servicesedel enligt det som fastställs i regelbok för servicesedlar.

Småbarnspedagogik erbjuds både på finska och svenska i Karleby. Språkbadsundervisningen ordnas i enheten vid Beckbruket (engelska, svenska). Tre daghem, Pajulintu i Kelviå, Kiviniityn päivkoti och Svenska daghemmet, har förlängd verksamhetstid. Kotimetsän päiväkoti erbjuder skiftesvård.

Barngrupperna ska i enlighet med lagar och förordningar bildas med hänsyn till lokalerna och barnens behov inom de olika verksamhetsformerna av och enheterna för småbarnspedagogik i staden. I lagen om småbarnspedagogik fastställs personalstrukturen och behörighetsvillkoren inom småbarnspedagogisk verksamhet. Speciallärare inom småbarnspedagogik är sakkunniga i frågor som gäller stödet för utveckling och lärande inom småbarnspedagogiken och stödjer den övriga personalen i deras arbete. Genom Karleby stads servicehandledning kan man svara mot barnens och familjernas behov och skapa flexibilitet (beaktande av barnets behov av stöd, behov av skiftesvård, språkfrågor e.d.).

Mer information fås från tjänster för småbarnspedagogik och verksamhetsenheterna. Information om bl.a. hur man ansöker om en plats inom småbarnspedagogiken finns på stadens webbplats www.kokkola.fi > fostran och utbildning > småbarnspedagogik. Blanketter fås i elektronisk form via portalen eKokkola.fi.

2.5 Samarbete mellan enheterna för småbarnspedagogik

Inom småbarnspedagogiken genomförs samarbetet både lokalt och regionalt. Genom att samarbeta på lokal och regional nivå kan man utveckla högklassig småbarnspedagogik i olika verksamhetsmiljöer.

Ett tätt och fungerande samarbete och nätverkande bildas mellan enheterna inom småbarnspedagogiken genom god planering. Under verksamhetsperioden ordnas flera gemensamma kultur- och motionsevenemang^{2,3}. Genom pedagogiska möten och mentorsverksamhet kan personalen dela med sig av sina styrkor och sin kompetens och dessa kan utnyttjas över enhetsgränser t.ex. inom ramen för arbetsseminarier. Också under bl.a. semestertiden är samarbetet mellan enheterna inom småbarnspedagogiken tätt, eftersom verksamheten och personalen på olika enheter sammanslås på ett ändamålsenligt sätt på olika verksamhetsställen. Barn i familjedagvård har en reservplats i ett daghem. Enheterna inom småbarnspedagogiken har många andra samarbetspartner som ska antecknas i enheternas verksamhetsplaner.

2.6 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

I den praktiska verksamheten inom småbarnspedagogiken bildar fostran, undervisning och vård en enhetlig helhet där barnen, personalen och omgivningen är i kontinuerligt samspel med varandra.² En pedagogisk, planerad och målinriktad verksamhet förutsätter att personalen har yrkeskompetens, att de kontinuerligt iakttar barnen, har förståelse för barnens tankar och känslor samt följer gemensamt överenskomna spelregler.³

Team ska planera och genomföra verksamheten tillsammans så att barnens välfärd och lärande förverkligas. Inskolning av personal och att fundera över gemensamma värden och verksamhetssätt bidrar till att verksamheten genomförs smidigt samt ökar gruppens välbefinnande. Personalen inom småbarnspedagogiken planerar och utvärderar teamets och den egna enhetens verksamhet

regelbundet på det sätt som överenskommits i enheten. Det är också viktigt att se till att barnen och vårdnadshavarna blir hörda då verksamheten och verksamhetsmiljöerna planeras och utvärderas. Vid planeringen verksamheten är det viktigt att samtliga delområden för lärande beaktas och att genomförandet utvärderas. Barnets utvecklingsnivå avgör delvis hur de olika delområdena prioriteras i den praktiska verksamheten. Att sörja för emotionella färdigheter och psykisk välfärd är viktigt i alla åldrar.³ Barn ska ges möjlighet att bli inspirerade och intresserade av olika saker och fenomen och personalen inom småbarnspedagogiken hjälper barnen att undersöka dessa.^{1,2}

3 Målen för att utveckla verksamhetskulturen och metoderna för att utvärdera den

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken bygger på en barncentrerad, helhetsbetonad och mångsidig verksamhet. Verksamhetskulturen förändras ständigt och den ska utvärderas och utvecklas regelbundet. En förtroendeskapande dialog som präglas av delaktighet och respekt för varandra är viktig i utvecklingsarbetet.

Barnvänlighet och främjandet av barns rättigheter utgör en del av den grund som verksamhetskulturen i Karleby stad bygger på. Barnvänligheten syns bland annat i att man utvecklar praxis för att involvera barn och uppskattar familjernas expertis i fråga om det egna barnet. Barnets rättigheter diskuteras och behandlas inom småbarnspedagogiken med beaktande av barnets ålder och kognitiva färdigheter. Med barn som är under skolåldern behandlas barnets rättigheter i olika inläringssituationer i småbarnspedagogiken. Behandlingen av barnets rättigheter grundar sig på lyhörd kommunikation mellan barnet och den vuxna och hänför sig till utvecklingen av färdigheterna inom mångsidig kompetens. Vid behandlingen av barnets rättigheter utnyttjas de teman som uppkommer i barnens livsmiljö samt kamratgruppen och de interaktionssituationer som uppstår i den.

Ledarskapet har en central betydelse för verksamhetskulturen samt dess utveckling och kvalitet. Utvecklingen av verksamhetskulturen tillsammans med barnen, vårdnadshavarna och personalen hör till ledarskapet inom småbarnspedagogiken i Karleby⁵. Målet är att den gemensamma verksamhetsidén och målen för verksamheten syns i det praktiska arbetet. Chefen ska ansvara för att de gemensamma arbetssätten synliggörs och att de observeras och utvärderas regelbundet. I början av verksamhetsperioden ska enhetens verksamhetsplan göras upp under enhetschefens ledning. I verksamhetsplanen antecknas bl.a. enhetens centrala verksamhetsprinciper, verksamhetsperiodens insatsområden och utvecklingsobjekt. Enhetens verksamhetsplan beskrivs närmare i kapitel fyra.

Under verksamhetsperioden ska teamen utvärdera verksamhetskulturen, lärmiljön, barnens delaktighet och sina arbetssätt regelbundet och anpassa dem efter gruppens då varande behov och intressen. I kapitel sju finns närmare information om utvärderingsmetoderna.

3.1 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken och metoder för utvärdering av dem

Småbarnspedagogiken bildar en gemenskap, där barnen och personalen lär sig med och av varandra.^{1,5} Då man planerar, anordnar och utvecklar småbarnspedagogik ska man i första hand se till barnets bästa. I fråga om ett enskilt barn, en barngrupp och barn i allmänhet ska barnets bästa beaktas separat i varje fall och situation. En positiv och förtroendefull atmosfär där det finns plats för olika känslor och åsikter skapar en grund för allt. Detta skapar förutsättningar för samarbete mellan vårdnadshavarna och personalen också i utmanande situationer, till exempel då det finns anledning till oro om barnets välbefinnande.³

Smågruppsverksamhet är en viktig verksamhetsform som utnyttjas mångsidigt. Smågrupper kan bildas t.ex. enligt barnens utvecklingsmässiga behov, sociala färdigheter samt enligt barnens intressen och verksamheten. I en mindre grupp kan barnet och barnets åsikter beaktas bättre än i en större grupp.^{1,2,5} Verksamheten i smågrupper främjar barncentrerad och inkluderande verksamhet.^{1,5} Syftet är att erbjuda mångsidiga aktiviteter och möjligheter att undersöka samt också möjligheter till lugn och ro.^{1,2,3} Målen för arbetet i smågrupper fastställs utgående från barnet och verksamheten ska alltid vara målinriktat och hela personalen förbinder sig till dem.

Inom småbarnspedagogiken i Karleby stad beaktas rekommendationerna om fysisk aktivitet hos barn. Tillräcklig fysisk aktivitet är en förutsättning för tillväxt och utveckling.^{1,3} Barnets fysiska färdigheter utvecklas mångsidigt då barnet får leka tillsammans med andra barn i olika verksamhetsmiljöer under olika årstider.^{1,3} Detta möjliggörs genom vårdnadshavarnas delaktighet, en atmosfär som sporrar barnen att röra på sig, att det finns tillgång till mångsidiga motionsredskap och att barnen får använda dem samt att barnens motionsönskemål beaktas och iakttas.^{3,5} Personalen ska undervisa barnen i hur de använder motionsredskapen både inomhus och utomhus och deltar i aktiviteterna tillsammans med barnen. Den närbelägna naturen och den byggda miljön erbjuder varierande lärmiljöer som torde utnyttjas i mån av möjlighet.

Ett mångsidigt samarbete med lokala motions- och kulturaktörer berikar barnens lärmiljöer.^{1,2} Det är viktigt att utnyttja de utmärkta motionsplatserna som finns i Karleby. Vårdnadshavaren uppmuntras att stödja utvecklingen av barnets fysiska färdigheter genom att röra på sig tillsammans med barnet.

Målet inom småbarnspedagogiken i Karleby är att skapa en verksamhetskultur och lärmiljö som uppmuntrar till lek och där man inser lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande.^{1,3} Enhetens utrymmen utnyttjas på ett mångsidigt sätt i verksamheten och barnen ges möjligheter till lek i en föränderlig omgivning. Barnen ska ha tillgång till mångsidiga och anpassningsbara lekredskap, material och tillbehör.^{4,5} Det är viktigt att personalen identifierar och skapar en tillgänglig lärmiljö där det inte finns faktorer som begränsar leken samt att de utvecklar arbetssätt som främjar leken. Barnen ska ges möjligheter till långvarig lek. Personalen ska också delta i barnens lek och

stödja utvecklingen av barnens förmåga att leka. Barnen och personalen har således möjlighet att uppleva glädjen i att göra och leka tillsammans.

3.2 Mål och praxis för samarbete inom småbarnspedagogiken, med vårdnadshavarna och vid övergångarna

Genom samarbete möjliggörs det att varje barn får ta del av fostran, undervisning och vård enligt sin egen utveckling och sina egna behov. Det viktigaste med tanke på barnet är det inkluderande samarbetet med vårdnadshavarna. Samarbetet bygger på tillit, ömsesidig respekt samt jämlikt bemötande. Ett gott och fungerande samarbete har en positiv inverkan på barnet eftersom det påverkar barnets välfärd och känsla av trygghet och säkerhet.^{2,3} Det förenar barnet, barnets familj samt fostrarna i en gemensam erfarenhet.

Samarbetet mellan personalen inom småbarnspedagogiken i Karleby och vårdnadshavarna skapas redan innan barnet börjar i småbarnspedagogiken. Det är viktigt att personalen är aktiv och förhåller sig positiv till familjen från allra första början av samarbetet. Detta ska fortgå genom hela vårdrelationen. Genom ömsesidig respekt och tillit mellan personalen och vårdnadshavarna är det möjligt att sätta mål för barnets lärande och utveckling i enlighet med barnets bästa.^{2,3,5} Detta främjar tidigt förebyggande och att oron tas upp då det finns anledning till oro. Blanketten Inledande av småbarnspedagogiken, som ger personalen värdefull information om barnet, används när barnet börjar i småbarnspedagogiken.

En viktig samarbetsform mellan hemmet och småbarnspedagogiken är olika möten med vårdnadshavarna. I de dagliga möten berättar man vad som har hänt, får man höra hur barnet själv har upplevt dagen samt ger annan sporrande och positiv respons. Samtal om barnets plan för småbarnspedagogik och olika evenemang möjliggör diskussion och samarbete. Kontakthäften, e-postmeddelanden, telefonsamtal, meddelanden i Päckky samt andra digitala applikationer är exempel på redskap som kan utnyttjas i samarbetet och kommunikationen.

Samarbetets betydelse betonas vid övergångarna. Målet är att övergångarna från en grupp till en annan, från en enhet till en annan och från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen sker så smidigt som möjligt. Personalen ser till att viktig information går ut i realtid. Då barnet flyttar från en enhet för småbarnspedagogik till en annan ska barnets plan för småbarnspedagogik överföras med barnet. Om familjen flyttar till en annan ort ska barnets plan för småbarnspedagogik överföras via vårdnadshavarna. Den ursprungliga planen arkiveras i Karleby.

Vid övergången till förskolan ska planen för småbarnspedagogik arkiveras i enheten för småbarnspedagogik och personalen i samarbete med vårdnadshavarna svarar för att nödvändig information överförs till förskolan. Läraren inom småbarnspedagogiken som ska ha hand om förskolegruppen bjuds in till informationsöverföringsmötet som ordnas vid behov på våren.

3.3 Målen, strukturen och tillvägagångssätten för mångprofessionellt samarbete

Samarbetet med aktörer inom olika verksamhetsområden såsom församlingen, undervisningsväsendet, ungdoms- och kulturväsendet, idrottsväsendet, familjetjänster och hälsovården är mångsidigt i Karleby. Samarbetsformerna och målen antecknas i enhetens verksamhetsplan. Samarbetet med rådgivningen, familjetjänster samt terapeuter är av största vikt med tanke på stödjandet barnets utvecklingen.^{2,3}

Vid rådgivningarna i Karleby används metoden Lene (neurologisk bedömning av barn i lekåldern) med hjälp av information som fås av vårdnadshavarna och personalen inom småbarnspedagogiken vid undersökning av 4-åriga barn. Syftet med Lene-undersökningen är att så tidigt som möjligt upptäcka sådana utvecklingsproblem som kan leda till inlärningssvårigheter i skolåldern. Materialet KEHU! för kartläggning av utvecklingen hos ett 5-årigt barn är ett arbetsredskap som används av personalen inom småbarnspedagogiken. KEHU! kartlägger barnets styrkor och de områden som fortfarande behöver stödjas.

Inom enheterna används resultaten av utvärderingsenkäterna som riktas till vårdnadshavarna och barnen vid utvärderingen av samarbetsformerna.

3.4 Plan för att förebygga och ingripa i mobbning inom småbarnspedagogiken i Karleby

Inom småbarnspedagogiken i Karleby ska barn skyddas mot våld, mobbning och annan trakasseri. Arbetet för att förebygga och ingripa i mobbning är konsekvent och systematiskt. Inom varje enhet för småbarnspedagogik utarbetas en plan för att förebygga och ingripa i mobbning som antecknas i enhetens verksamhetsplan. Planen utvärderas en gång per år och uppdateras vid behov.

Med hjälp av planen för att förebygga mobbning försöker man skapa sådan verksamhet som redan i sig själv förebygger mobbning. Planen ska innehålla så detaljerade anvisningar som möjligt om hur man inom småbarnspedagogiken ingriper i och förebygger mobbning. Sätt och metoder att förebygga mobbning väljs på basis av varje barngrupps behov. I samband med att planen utarbetas ska särskild uppmärksamhet fästas vid att planen är praktiskt och att den styr verksamheten på en konkret plan. Barnen tas med i planeringen av verksamheten som förebygger mobbning eftersom barnen har värdefull information om gruppens sociala relationer och mobbning som fenomen.

4 Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken

4.1 Enhetens verksamhetsplan

Inom Karleby stads enheter för småbarnspedagogik utarbetas enhetens verksamhetsplan i början av verksamhetsperioden. Verksamhetsplanen grundar sig på grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018) och Karleby stads plan för småbarnspedagogik. Inom

småbarnspedagogiken ansvarar enhetens föreståndare och inom familjedagvården familjedagvårdschefen för att verksamhetsplanen utarbetas. Hela personalen inom småbarnspedagogiken deltar i utarbetandet av planen. Också barnen och vårdnadshavarna engageras i utarbetandet av verksamhetsplanen. Enheten kan utnyttja t.ex. resultaten av utvärderingsenkäten till vårdnadshavare och barn vid utarbetandet av planen och i planeringen av kommande verksamhetsperiod.⁵ Ansvaret för att verksamhetsplanen förverkligas samt för att utvärdering och utveckling sker kontinuerligt i barngrupperna ligger hos läraren inom småbarnspedagogiken tillsammans med teamet och familjedagvårdaren tillsammans med distriktsteamet.

De värden som fastställs i grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018) och bildningsväsendets värden i Karleby ska utgöra grunden för enhetens verksamhetskultur. I enhetens verksamhetsplan antecknas verksamhetskulturens viktigaste inslag. Dessutom ska enhetens verksamhetsprinciper som anknyter till anordnande av småbarnspedagogik, planering av verksamhet, pedagogisk verksamhet och utvärdering antecknas i verksamhetsplanen. I verksamhetsplanen ska också verksamhetsperiodens tyngdpunkter och utvecklingsobjekt tas fram. Utvecklingsobjekten grundar sig på utvecklingsplanen för tjänster inom småbarnspedagogik och undervisning samt den enhetsspecifika utvecklingsplanen.

I enhetens verksamhetsplan beaktas Karlebyns historia, natur och kultur, stadens lokala särigheter samt tvåspråkighet och kulturella mångfald ur ett perspektiv som tar hänsyn till barn i småbarnsåldern.^{1,2,3,4,5} Verksamhetsplanen utvärderas årligen.

4.2 Teamets verksamhetsplan

Teamet använder sig av teamets verksamhetsplan. Teamets verksamhetsplan är ett verktyg som används i det dagliga arbetet. Gemensamt överenskomna spelregler antecknas i början av verksamhetsperioden i teamets verksamhetsplan. I verksamhetsplanen antecknas också mer detaljerade principer för den pedagogiska verksamheten som kompletterar enhetens verksamhetsplan, t.ex. principer för god kommunikation, samarbetspraxis och hur man stödjer lek och genomför smågruppsverksamhet. Teamets verksamhetsplan är också ett verktyg för utvärdering. Under verksamhetsperioden ska teamet regelbundet utvärdera hur de gemensamt överenskomna principerna och metoderna har genomförts.

Teamets verksamhetsplan kan också användas som verktyg för att planera verksamheten. I verksamhetsplanen kan antecknas konkret verksamhet, som t.ex. projekt som genomförs med barnen.^{1,2,3,4,5} Planeringen av verksamheten ska utgå från målen i barnens plan för småbarnspedagogik och barnens intressen⁵ samt de läromåden och mångsidiga arbetssätt som fastställs i grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018). Målet för verksamheten är att stärka den mångsidiga kompetensen. Teamets verksamhetsplan är en del av den pedagogiska dokumentationsprocessen.

4.3 Pedagogisk dokumentation och delaktighet

Pedagogisk dokumentation är en central arbetsmetod inom småbarnspedagogiken i Karleby. Med hjälp av kontinuerlig pedagogisk dokumentation fås mångsidig information om barnets liv och på så sätt stärks barnets känsla av att bli hörd och sedd. Barnens delaktighet ska beaktas i den pedagogiska dokumentationen.⁵

Under dagen ska barnet eller barngruppen observeras, t.ex. vid vård och omsorg, i lekar, i inlärningssituationer och vid övergångar samt i kommunikationssituationer barnen emellan eller mellan barnet och fostraren.^{1,2,3} Personalen inom småbarnspedagogiken använder den information som fås och de observationer som görs om barnet i den pedagogiska dokumentationen. Den dokumentation som samlats in ska användas så att barnet själv kan lägga märke till sina framsteg.^{1,2,3,4,5} Med hjälp av dokumenten blir barnets växande och lärande synligt för barnet och vårdnadshavaren.

Varje enhet för småbarnspedagogik ska anteckna de viktigaste riktlinjerna och tillvägagångssätten för den pedagogiska dokumentationen i verksamhetsplanen. Läraren inom småbarnspedagogiken ansvarar för målen för pedagogisk dokumentation men hela teamet för småbarnspedagogik deltar i dokumentationen samt i utvecklingen och utvärderingen av dokumentationen. Teamet antecknar gemensamt överenskomna tillvägagångssätt och arbetssätt samt ansvarsfördelningen i teamets verksamhetsplan. Småbarnspedagogiken i Karleby uppmuntrar enheterna att i mån av enhetens resurser använda moderna och miljövänliga digitala dokumentationsmetoder.⁴

Småbarnspedagogiken i Karleby betonar barnets delaktighet. Av enhetens verksamhetsplan ska framgå på vilket sätt barnets och familjens delaktighet beaktas i enheten.⁵ Teamet för småbarnspedagogik ska också anteckna sådana gemensamt överenskomna tillvägagångssätt som stärker barnets och vårdnadshavarnas delaktighet i teamets verksamhetsplan.⁵ Pedagogik som kännetecknas av delaktighet sker kontinuerligt i vardagsdialogen mellan barnet och familjen samt mellan småbarnspedagogerna.⁵ Barnets plan för småbarnspedagogik ska stödja barnets och familjens delaktighet genom att betona barnets styrkor.⁵

4.4 Mångsidiga arbetssätt

Småbarnspedagogikens uppdrag och mål samt barnens ålder, behov, förutsättningar och intressen ska styra valet av arbetssätt. I Karleby framhävs aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet och är ett naturligt sätt för barn att lära sig.^{1,5} Informations- och kommunikationsteknik ska utnyttjas i verksamheten i mån av resurser och i samarbete med andra enheter.⁴ Personalen handleder barnen att pröva på och använda olika arbetssätt både i mindre och större grupper och självständigt. Barnen uppmuntras att lösa problem genom att fråga, fundera och dra slutsatser då de arbetar tillsammans.^{1,2,4}

Personalen förutsätts ha sensitivitet att uppfatta pedagogiska möjligheter i olika situationer. Inom småbarnspedagogiken ska man förstå vikten av sensitiv närvaro som hjälper personalen att lära känna barnen och deras behov. När personalen känner barnen kan de bättre förstå kroppsliga och non-verbala signal. Barnen och de vuxna ska tillsammans öva dessa färdigheter.^{2,4} Också i planeringen ska barnen få stöd och handledning i delaktighet enligt sina förutsättningar.^{1,5} Barnen får pröva olika arbetssätt i mångsidiga lärmiljöer. Barnen och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen uppmuntras samtidigt att inte låta sig nedslås av misslyckanden.^{1,3}

4.5 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Inom småbarnspedagogiken i Karleby utformas en verksamhetskultur som stödjer leken.^{1,2,3,4,5} Barnen och personalen inom småbarnspedagogiken berikar tillsammans olika former av och möjligheter till lek både inomhus och utomhus. Det finns tid för lek och barnen ges möjlighet att fortsätta med leken. De egenskaper hos leken som ger barnen glädje, nöje och välbehag lyfts fram och diskuteras tillsammans.^{1,2,3,4,5}

Lek som växer fram ur barnens intressen används i den pedagogiska planeringen och dokumenteras mångsidigt.

Karlebybarnens tankar: Hurdan lek är en bra lek?

4.6 Lärområden

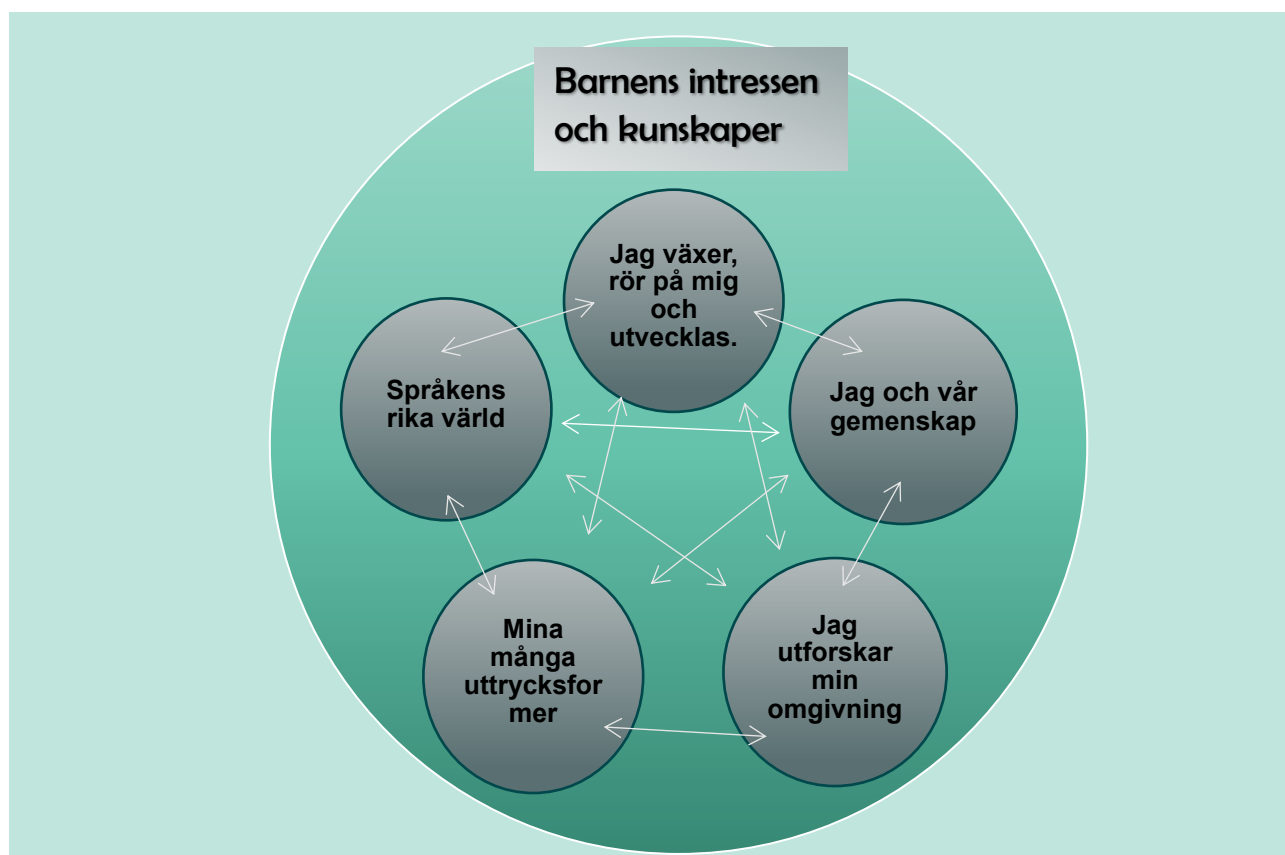
Lärområdena är indelade i fem helheter. Dessa helheter beskriver småbarnspedagogikens centrala mål och innehåll.

- Språkens rika värld
- Mina många uttrycksformer
- Jag och vår gemenskap
- Jag utforskar min omgivning
- Jag växer, rör på mig och utvecklas.

Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas mångsidigt utgående från barnens intressen och kompetens. De olika områdena kompletterar varandra dagligen i upplevelser av lärande, i leken och vardagen och skapar pedagogik som stödjer barnets växande och utveckling. Lärområdena ska främja barnens mångsidiga kompetens.

Vad gäller lärområden iakttar småbarnspedagogiken i Karleby iakttagande innehåll och mål som anges i grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018). Eventuella enhetsspecifika prioriteringar antecknas i enheternas verksamhetsplan. I enhetens verksamhetsplan anges enhetsspecifika preciseringar enligt anvisningar om t.ex. åskådningsfostran inom småbarnspedagogiken i Karleby. Teamen kan använda teamets verksamhetsplan som arbetsredskap vid planering av verksamhet som bygger på barnens plan för småbarnspedagogik och lärområdena, såsom t.ex. projekt och lärhelheter som genomförs med barnen.

Lärområden

4.7 Preciseringsgällande språk och kultur

Språkbud på svenska och engelska

Småbarnspedagogiken i Karleby ordnar språkbud på svenska och engelska för 5-åriga barn i Pikiruukin päiväkoti.² Då platsen som barnet beviljats i en språkbudsgrupp tas emot förbinder sig vårdnadshavarna till att barnet fortsätter i språkbudet till slutet av den grundläggande utbildningen. Barnen övergår från daghemmet till förskoleundervisningen som en egen grupp. Undervisningen

ordnas på språkbads språket i Hollihaan koulu. Språkbadsgrupperna fortsätter tillsammans genom hela den grundläggande utbildningen.

Småbarnspedagogik för barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn

För alla barn som har ett annat modersmål än finska eller svenska utarbetas en individuell plan för finska eller svenska som andra språk.^{1,2} Planen är en del av barnets plan för småbarnspedagogik. Undervisning i finska eller svenska ordnas för alla barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn. I undervisningen beaktas varje barns utgångsnivå. Planerad pedagogisk undervisning i finska eller svenska som ordnas regelbundet kan ges som undervisning i grupp, smågrupp eller som individuell undervisning.

I småbarnspedagogiken i Karleby ordnas systematisk S2-undervisning (svenska som andraspråk).² Syftet med planen är att skapa gemensamma riktlinjer för fostran, undervisning och vård av barn med invandrarbakgrund. Materialet "Matkalaukku Suomen kieleen" används då planen genomförs. En anställd inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i Karleby arbetar som en av de sakkunniga i mångkulturellt arbete inom småbarnspedagogiken.

5 Principer för hur stödet för utveckling och lärande ordnas inom småbarnspedagogiken i Karleby

Inom småbarnspedagogiken betonas förebyggande av barnets behov av stöd och ordnandet av stödet på ett tidigt stadium enligt barnets behov. Om personalen inom småbarnspedagogiken känner oro för barnets växande, utveckling eller lärande ska personalen genast ta upp det med vårdnadshavarna. Samarbetet inleds med kartläggning av barnets styrkor.^{1,5} Också samarbetet med specialläraren inom småbarnspedagogik börjar redan på ett tidigt stadium. Principen om inkludering innebär att det stöd för utveckling och lärande som barnet behöver ordnas i allmänhet i barnets närdaghem eller hos närmaste familjedagvårdare. Blanketten för uppföljning av stödåtgärder används vid planering och utvärdering av stödåtgärder.

5.1 Förfarandet vid bedömning av barnets behov av stöd

Bedömningen av barnets behov av stöd utgår från regelbunden observation och dokumentering av observationerna (bl.a. blankett för observationer, pärm för barnets växande). Observationer görs mångprofessionellt.

Smågruppsverksamheten inom småbarnspedagogiken möjliggör noggrannare observationer och att verksamheten kan genomföras enligt barnens behov. Personalen diskuterar observationerna med vårdnadshavarna och specialläraren inom småbarnspedagogik. Vårdnadshavarnas observationer är viktiga för bedömningen och planeringen av barnets behov av stöd. Barnet ska också stödjas till att bedöma sitt eget lärande med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå, t.ex. vad barnet kan och vad barnet övar på, och barnets självkänsla och självförtroende ska stödjas.^{1,2,3,5} Inom

småbarnspedagogiken beaktas också bedömningar som gjorts av andra sakkunniga; barnet kan ha ett sakkunnigutlåtande om stödbehov redan då barnet kommer till småbarnspedagogiken.

5.2 Stödarrangemang på daghemmet och inom familjedagvården: pedagogiska och strukturella arrangemang och andra arrangemang som stödjer välbefinnandet

Den första åtgärden som gruppens personal och chefen ska vidta då de upptäcker barnets behov av stöd är att granska gruppens arbetssätt och lärmiljö samt om den behöver utvecklas i samarbete med en speciallärare inom småbarnspedagogiken. Alternativa kommunikationsmetoder (bilder, stödtecken, föremål som kommunikationsstöd) används vid behov för att stödja kommunikationen med barnet och förtydliga verksamheten.^{1,2,3,4,5}

Speciallärarna inom småbarnspedagogiken ansvarar för ordnandet av biträdestjänster i samarbete med cheferna för småbarnspedagogiken. Det administrativa beslutet fattas av specialläraren inom småbarnspedagogik som ansvarar för de administrativa specialsmåbarnspedagogiska ärendena med stöd av delegering från direktören för småbarnspedagogik.

I planen för biträdestjänster fastställs bitrådets uppgifter och mål för arbetet samt metoder och arbetssätt. Behovet av biträde och arbetsfördelningen utvärderas regelbundet. Om behovet av biträde uppstår under verksamhetsåret ska gruppens personal och chefen utarbeta en begäran om biträde av vilken framgår biträdesbehovet och vilka stödåtgärder som har vidtagits. Behovet av hjälpmedel bedöms tillsammans med terapeuter och rehabiliteringshandledare.

Tolkningstjänster ordnas närmast för teckenspråkiga barn. Stödet kan också ordnas genom att minska antalet barn i gruppen eller genom att ändra på personaldimensioneringen eller personalstrukturen.

Handledning och konsultation av sakkunniga inom social- och hälsovården eller andra sakkunniga kan utnyttjas då barnets stöd ska ordnas.

5.3 Strukturen i barnets plan för småbarnspedagogik, på vilket sätt planen görs upp och utvärderas i samband med stöd

Allmänt stöd är småbarnspedagogik av hög kvalitet som skapar grunden för all stöd inom småbarnspedagogiken.

Allmänt stöd ordnas också inom öppen småbarnspedagogik i enlighet med planen för småbarnspedagogik i Karleby.

Stödformer för allmänt stöd i Karleby:

- anpassad omgivning
 - arrangemang som gäller personal, utrymmen och material o

- anpassad pedagogisk verksamhet
 - stödja barnets välbefinnande samt utveckla kunskaper och färdigheter med hänsyn till barnets utvecklingsnivå; differentiering, individuellt arbete och arbete i smågrupper, arbetssätt och verksamhetskultur, anpassa verksamhetsinnehåll och - former, öva upp grundläggande färdigheter, stärka en positiv jagbild och självkänsla.^{1,2,3}
- rehabiliterande element
 - tydlig struktur, t.ex. dygnsrytm, god kommunikation barnen emellan samt mellan barnen och fostrarna (bry sig om, omsorg, trygghet, positiv atmosfär, sätt att tala, miner, gester, lyssna på barnet, psykisk närvaro), planera och genomföra barnets egen verksamhet, främja barnets helhetsutveckling samt möjlighet att verka tillsammans med andra barn, arbetsglädje.^{1,2,3,5}
- samarbete mellan personalen inom småbarnspedagogiken, konsultation och stöd av specialläraren inom småbarnspedagogiken
- mångprofessionellt/sectorsövergripande samarbete.

En plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård. Intensifierat och särskilt stöd ordnas bara på daghem och i familjedagvård. Personalen inom öppen småbarnspedagogik kan vid behov konsultera en speciallärare inom småbarnspedagogiken när behovet av stöd ska utredas.

Intensifierat stöd

Intensifierat stöd inleds på basis av en mångprofessionell bedömning som utarbetas av personalen, specialläraren inom småbarnspedagogiken och andra sakkunniga i samarbete med barnets vårdnadshavare. Intensifierat stöd är systematiskt och långsiktigt stöd som består av flera olika stödformer.

Stödformer för intensifierat stöd är intensifierade stödformer för allmänt stöd, intensifierat fostringssamarbete med vårdnadshavarna, ökad konsultation och stöd av specialläraren inom småbarnspedagogiken, ökad mångprofessionellt/sectorövergripande samarbete samt eventuella biträdestjänster på rekommendation av teamet av speciallärare inom småbarnspedagogiken, minskad gruppstorlek eller ändrad personaldimensionering/-struktur.

Intensifierat stöd antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik och i planen för lärande när det gäller barn i förskolan. Ansvar för att planen görs upp ligger hos daghemsgruppens lärare inom småbarnspedagogiken/familjedagvårdschefen ansvarar tillsammans med barnets vårdnadshavare, specialläraren inom småbarnspedagogiken och eventuella andra sakkunniga.

Särskilt stöd

Särskilt stöd inleds på basis av en mångprofessionell bedömning som utarbetas av personalen, specialläraren inom småbarnspedagogiken och andra sakkunniga i samarbete med barnets vårdnadshavare. Särskilt stöd är individuellt och kontinuerligt stöd som ordnas på heltid.

Det är möjligt att ansöka om förlängd läroplikt på basis av utlåtanden av en läkare/psykolog det år som barnet fyller 5 år eller senast före läroplikten börjar. (Bilaga 2) Bildningsväsendets utvecklingschef eller svenska skoldirektören fattar det administrativa beslutet som specialläraren inom småbarnspedagogiken bereder.

Stödformer inom särskilt stöd är att öka och stärka den specialpedagogiska kompetensen, minska gruppstorleken eller ändra på personaldimensioneringen/personalstrukturen, biträdestjänster och intensifiera sakkunnigsamarbetet.

Läraren inom småbarnspedagogiken ska i samarbete med specialläraren inom småbarnspedagogiken anteckna barnets behov av särskilt stöd i barnets plan för småbarnspedagogik. Särskilt stöd som ordnas för ett barn i förskolan antecknas i barnets individuella plan för anordnande av undervisning (IP). Barnets vårdnadshavare samt eventuella andra sakkunniga deltar i möten som gäller ordnandet av stöd.

Hur stödet genomförs och målen nås ska utvärderas kontinuerligt, minst en gång per år. Uppnåendet av målen ska antecknas i planen och målen ska ändras så att de motsvarar det nya behovet. Om behovet av stöd och stödåtgärderna har upphört ska detta antecknas i planen.

5.4 Tillvägagångssätten för samarbetet med barnen och vårdnadshavarna i samband med stöd

Småbarnspedagogiken ska stödja förutsättningarna för ett så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken.^{2,3} Samarbetet med vårdnadshavarna är förtroendefullt och barnen kan delta i samarbetet på ett ändamålsenligt sätt och i enlighet med sin ålder och utveckling.^{3,5} Vid behov kan det inledande mötet ordnas före småbarnspedagogiken inleds i barnets hem. Personalen ska komma överens med vårdnadshavarna om vilka parter som ska bjudas in till planerings- och/eller utvärderingsmötet. Vid behov används tolktjänster vid mötena.

5.5 Det mångprofessionella samarbetet, ansvars- och arbetsfördelningen mellan olika aktörer när stöd ordnas och när effekten av stödet följs upp och utvärderas

Bestämmelser om överlämnande av uppgifter och sekretess ska följas i det mångprofessionella samarbetet. Syftet med det mångprofessionella samarbetet är att den småbarnspedagogiska verksamheten motsvarar barnets behov. De parter som har undersökt och rehabiliterat barnet kan

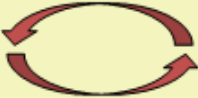
vid behov bjudas in till möten där ordnandet av barnets stöd planeras eller utvärderas. Verksamhetsmodellerna för mångprofessionellt samarbete utvärderas och utvecklas regelbundet.

Personalen inom småbarnspedagogiken samarbetar med rådgivningen. Före rådgivningsbesöket ska personalen anteckna sina iakttagelser av det 4-åriga barnet som ska på rådgivningsbesök på blanketten för överföring av uppgifter. Vårdnadshavarna hämtar blanketten till rådgivningen. Enheten för småbarnspedagogik tar en kopia av blanketten. Materialet KEHU! för kartläggning av utvecklingen hos ett 5-årigt barn är ett arbetsredskap som används av personalen inom småbarnspedagogiken.

Man samarbetar vid behov med familjestödtjänster. Socialarbetaren som arbetar med familjen ska ansvara för att en eventuell samarbetsplan utarbetas mellan familjen, småbarnspedagogiken och barnskyddet.

Iakttagelser och utvärderingar som gör i småbarnspedagogiken kan vid behov överföras från småbarnspedagogiken till en undersökande/rehabiliterande enhet. Den undersökande parten kan vid behov begära mer information om ett barn som hänvisats till den specialiserade sjukvården för undersökningar. Enheten för småbarnspedagogik tar kopior av eventuella handlingar. Vårdnadshavarna ska vara medvetna om vilka uppgifter som har överförts.

Stödformer inom småbarnspedagogik (jfr. trestegsstödet inom den grundläggande utbildningen) ^{1,2,3,4,5}

GOD SMÅBARNSPEDAGOGIK: barncentrerad, trygg, mångsidig, uppmuntrar till lek, samarbete med vårdnadshavarna...		
YLEINEN TUKI TEHOSTETTU TUKI ERITYINEN TUKI		
PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK anordnande		+ individuell plan för av undervisning
STÖDFORMER		
Anpassad omgivning Anpassad pedagogisk verksamhet Rehabiliterande element Samarbete mellan fostrarna, konsul-tation och stöd av specialläraren inom småbarnspedagogiken Mångprofessionellt/sectorsöver gripande samarbete	Intensifierade stödformer för allmänt stöd Intensifierat fostringssamarbete med vårdnadshavarna Ökad konsultation och ökat stöd av specialläraren inom småbarnspedagogik-en Ökat mångprofessionellt/sectorsöver grip ande samarbete Eventuella biträdestjänster på rekom-mendation av teamet av speciallärare inom småbarnspedagogiken, minskad gruppstorleken eller ändring av personaldimensioneringen/personal strukturen	Ökad och stärkt specialpedagogisk kompetens Minskad gruppstorleken eller ändring av personaldimensioneringen/personal strukturen Biträdestjänster Intensifierat sakkunnigsamarbete
ORDNANDE AV STÖD: Blanketten för uppföljning av stödåtgärder utnyttjas		

FÖRLÄNGD LÄROPLIKT

5 år

6 år

7 år

8 år

ANSÖKAN OM FÖRLÄNGD LÄROPLIKT + BESLUT OM SÄRSKILT STÖD

- ansöks det år som barnet fyller 5 år eller senaste före läroplikten börjar

- utlåtande av psykolog/läkare
- ansökan lämnas in (specialläraren inom småbarnspedagogiken) till bildningsväsendet
- administrativt beslut av utvecklingschefen/svenska skoldirektören

ANSÖKAN OM SENARELÄGGNING AV SKOLSTART
- utvecklingschefens/svenska skoldirektörens beslut

Karleby stad/specialdagvård -08/
P. Harjupatana, uppdaterad 2017

6 Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning

All småbarnspedagogisk verksamhet ska följa de allmänna mål och riktlinjer som fastställs i lagen, överenskommelser och grunderna för planen för småbarnspedagogik. Dessa mål och riktlinjer gäller även småbarnspedagogisk verksamhet som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning.

En verksamhetsplan som baserar sig på en alternativ pedagogik eller särskild åskådning kan ha sin egen särprägel men får inte stå i konflikt med lagstiftningen om småbarnspedagogik, grunderna för planen för småbarnspedagogik eller planen för småbarnspedagogik i Karleby. Anordnaren av småbarnspedagogik ska årligen lämna in verksamhetsplanen till direktören för småbarnspedagogik i Karleby.

Utöver det som tidigare fastställs i grunderna för planen för småbarnspedagogik ska anordnaren av småbarnspedagogik i sin plan besluta och beskriva

- vilka aspekter inom den alternativa pedagogiken eller den särskilda åskådningen kompletterar småbarnspedagogikens värdegrund, pedagogiska principer och lösningar
- på vilket sätt dessa aspekter syns i verksamhetskulturen, i arbetssätten och i den pedagogiska verksamheten.

7 Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken i Karleby

7.1 Principerna inom utvecklande utvärdering som utgångspunkt för utvärdering

I småbarnspedagogiken i Karleby iakttas principerna inom utvecklande utvärdering. Utvärderingen ses som en naturlig del av den småbarnspedagogiska verksamheten. Själva utvärderingsprocessen samt utvecklingen som föranleds av den anses viktigare än utvärderingsresultatet.

Delaktighet är viktigt i utvecklande utvärdering. I Karleby ska barnens vårdnadshavare ofta ges möjligheter att ge respons och delta i planeringen, utvecklingen och utvärderingen av verksamheten tillsammans med barnen och personalen.^{1,5} Utvärderingsenkäter som riktas till vårdnadshavarna och barnen ger dem möjligheter att delta i utvärderingen. De dagliga mötena mellan personalen och barnens vårdnadshavare ger goda utgångspunkter för att öka delaktigheten, samla in och utnyttja respons från vårdnadshavarna. För att skapa ett gott och förtroendefullt samarbete med vårdnadshavarna förutsätts det att personalen är initiativtagande och aktiv.

Den utvecklande utvärderingens principer omfattar också användning av utvärderingsmetoder av många slag, anpassningsbarhet och transparens. Utvärderingsmetoderna kan vara kvalitativa (t.ex. observationer) eller kvantitativa (t.ex. enkäter). Anpassningsbarhet förverkligas i utvärderingen genom att målen för en utvärdering fastställs efter situationen i fråga och efter behov. Principerna

och den pedagogiska verksamheten som anknyter till anordnande av småbarnspedagogik blir transparenta genom utvärdering. En utvärdering ska alltid baseras på information utifrån vilken slutsatser dras.

7.2 Utvärdering på lokal nivå

Utvärderingsplanen för småbarnspedagogik (bilaga) styr utvärderingen av verksamheten inom småbarnspedagogiken i Karleby och utgående från den ska personalen inom småbarnspedagogiken, barnen och vårdnadshavarna regelbundet utvärdera verksamheten samt hur planen för småbarnspedagogik genomförs.⁵ Utvärderingen genomförs på alla nivåer och inom alla verksamhetsformer för småbarnspedagogisk verksamhet.

Utvärderingsplanen för småbarnspedagogik i Karleby utarbetas för fyra år åt gången och den följer de mål och föremål för utvärdering som fastställts i grunderna för planen för småbarnspedagogik (2018). I utvärderingsplanen ska beskrivas vad som utvärderas, när utvärderingen genomförs och vem som ska delta i utvärderingen (barnet/vårdnadshavarna/personalen). Arbetsgruppen för småbarnspedagogik ska utarbeta utvärderingsplanen samt samordna genomförandet av utvärderingen. Gruppens sammansättning kan ändras vid behov och det är möjligt att bjuda in sakkunniga till gruppen.

Arbetsgruppen ger information om utvärderingsverksamheten samt går igenom och förmedlar resultaten av utvärderingen samt lyfter fram utvecklingsobjekt. Centrala resultat av utvärdering på lokal nivå behandlas av ledningsgruppen för småbarnspedagogik och vid behov av övriga arbetsgrupper inom småbarnspedagogiken. Vid behov kommer man överens om utvecklingsåtgärder. De centrala resultaten lämnas in till bildningsnämnden för kännedom. Utvärderingen på lokal nivå genomförs via ett elektroniskt system. I dessa ingår också utvärderingar som görs av barnen och vårdnadshavarna.^{2,3,5} Information om utvecklingsbehov som samlats in genom bl.a. utvärderingsenkäter på lokal nivå ska utnyttjas då personalutbildningar planeras och inriktas.

7.3 Utvärdering på den pedagogiska verksamhetens nivå

Chefen för den småbarnspedagogiska enheten ansvarar för att leda utvärderingsprocessen inom enheten, diskutera enhetsspecifika resultat av utvärderingar som genomförts på lokal nivå med personalen, lyfta fram utvecklingsobjekt samt skapa strukturer för kontinuerlig utveckling. Centrala utvärderingsresultat ges också till vårdnadshavarna. Resultaten av de utvärderingsenkäter som riktas till vårdnadshavare och barn ska i mån av möjlighet beaktas i enhetens verksamhetsplan samt användas som utgångspunkt för utvecklingsarbetet.⁵

Syftet med utvärderingen av den småbarnspedagogiska verksamheten är att stödja barnets växande, lärande och utveckling.^{1,2,3,4,5} Utvärderingens fokus ligger på personalens verksamhet och den kvalitet på småbarnspedagogiken som barnet möter. Man utvärderar inte barnens egenskaper,

utvecklingsnivå eller inlärningsresultat. Utvärderingen ska i synnerhet beakta barnets synvinkel samt hurdan verksamhetsmiljö småbarnspedagogiken erbjuder barnet. Utvärderingens fokus ligger bl.a. på den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken, lärmiljön, verksamhetskulturen, samspelet mellan personalen inom småbarnspedagogiken och barnen, atmosfären i gruppen, interaktionen mellan de anställda samt interaktionen mellan personalen och vårdnadshavarna.

Läraren inom småbarnspedagogiken har pedagogiskt ansvar för att utvärderingen genomförs i teamet. Teamets personal ska kontinuerligt utvärdera lärmiljön och arbetssätten och anpassa dem efter barngruppens behov och intressen. Personalens självvärdering, reflektion och kompetensutveckling är kontinuerligt och ingår i den pedagogiska verksamheten. Teamets verksamhetsplan är ett arbetsredskap för kontinuerlig utvärdering.

Utvärdering på individnivå innebär utvärdering av hur barnens planer för småbarnspedagogik genomförs. Hur barnets plan för småbarnspedagogik genomförs ska utvärderas minst en gång per år och alltid då barnets behov kräver det. Barnens utveckling och lärande synliggörs genom bl.a. den pedagogiska dokumentationen.^{1,2} Mångsidig information som samlats in om barnets utveckling och lärande behandlas regelbundet med barnet och vårdnadshavarna. Det är viktigt att barnet själv lär sig känna igen sina styrkor och framsteg och att vårdnadshavarna kan stödja sitt barn i lärandet.¹ Långvarig pedagogisk dokumentation är en viktig arbetsmetod vid utvärderingen av hur planen för småbarnspedagogik har genomförts samt vid utvärderingen av verksamheten i större utsträckning.